

Autors: Joaquim Aloy i Bosch, Jordi Basiana i Obradors i Pere Gasol i Pujol. Col·laborador: Ramon Fons i Vilardell

1 "CONVENTO DE BENITOS DE BAGES".

Descripció del contingut de l'expedient dels documents confiscats a Fernando Sanromá, tal com està enregistrat a l'Arxiu de Salamanca. Fernando Sanromá era l'administrador de la finca de Sant Benet de Bages a començament del segle XX. Entre els papers que li van decomissar hi ha, ni més ni menys, que l'escriptura de l'antic monestir de Sant Benet a favor del barceloní Antonio Blahá l'any 1845 i una certificació de gravàmens sobre l'esmentada propietat feta l'any 1906. Observis que es parla del "Convento de Benitos de Bages".

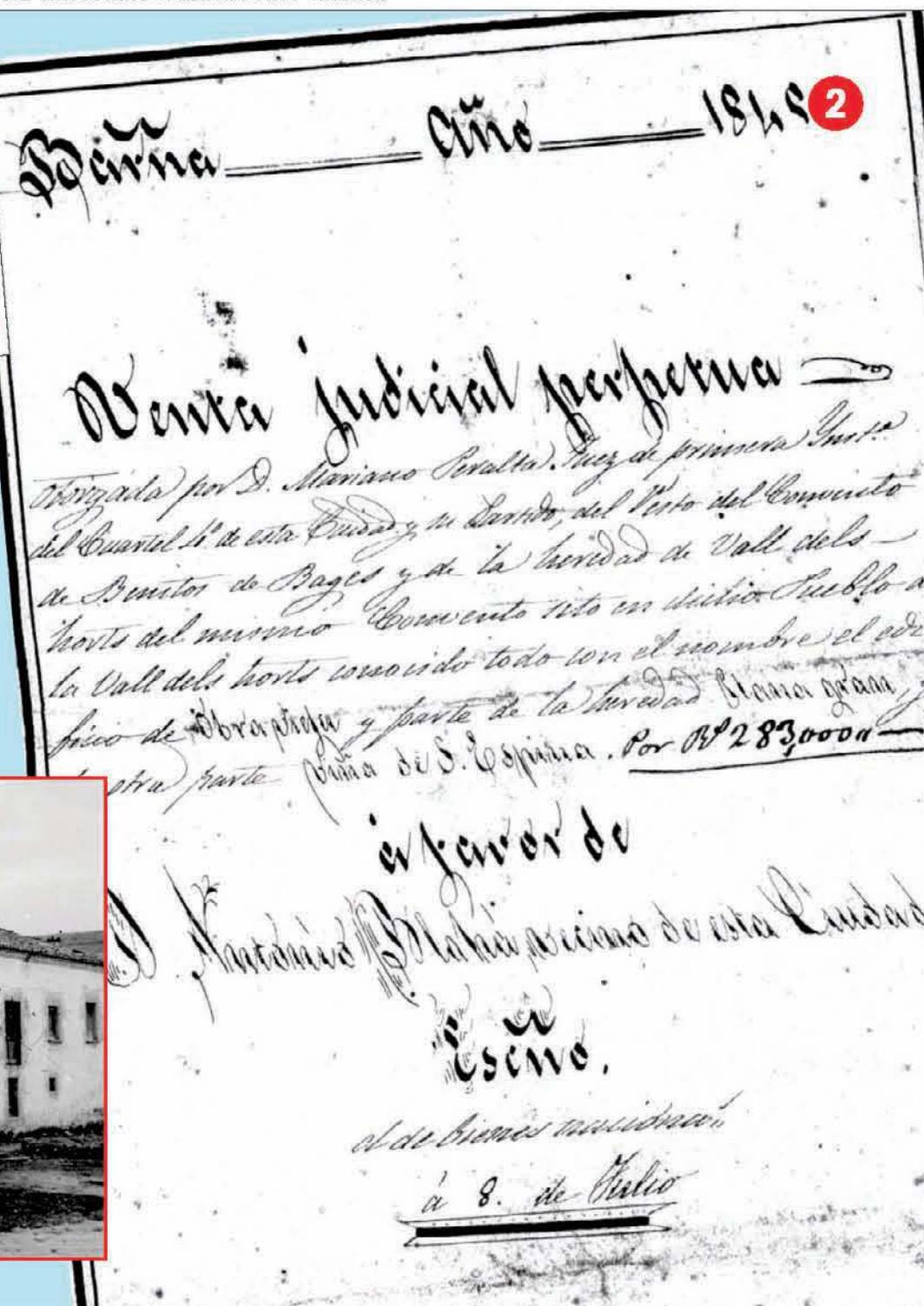
2 ESCRIPTURA DE LA VENDA DEL MONESTIR DE SANT BENET DE BAGES (ANY 1845).

Portada del document conservat a l'Arxiu de Salamanca, de data 8 de juliol del 1845, en què podem veure l'extracte de la venda que fa el jutge Mariano Peralta dels "bienes nacionales" relatius al convent de "Benitos de Bages" (Sant Benet de Bages) i de dues finques properes situades a la navarcina Vall dels Horts, per un preu de 283.000 rals de bilió, a favor d'Antonio Blahá, veí de Barcelona. Aquesta venda s'explica en el context de la desamortització eclesiàstica del ministre Mendizábal (1836). A sota, imatge de Sant Benet de Bages abans de la reestructuració projectada per Puig i Cadafalch.

ARXIU HISTÒRIC COMARCAL DE MANRESA

Caja: B0; Exp.15
SANROMÁ Y ARCHER, Fernando
Documentación perteneciente a Fernando Sanromá y Archer (Barcelona): escritura de venta judicial de finca llamada Convento de Benitos de Bages a Antonio Blahá y Baillés, expediente incoado por Fernando Sanromá y Archer sobre certificación de gravámenes de dicha finca.
09-07-1845 a 08-11-1906

PAPERS D'ABANS DE LA REPÚBLICA

Sant Benet de Bages a Salamanca

Una altra de les grans sorpreses d'aquest treball ha estat saber que l'Arxiu de Salamanca conserva documents notariaus i registralis relatius al monestir de Sant Benet de Bages, corresponents a una època prou llunyana com la de mitjan segle XIX i començament del XX. Un fet difícil d'entendre si tenim en compte que el nom de l'arxiu és "Archivo General de la Guerra Civil Española".

Com van arribar a Salamanca aquests papers de Sant Benet de Bages? L'explicació és que tota aquesta documentació va ser confiscada a Fernando Sanromá, que era l'administrador de la finca de Sant Benet a començament del segle XX.

D'acord amb el reial decret del 19 de febrer del 1836, que regulava les desamortitzacions, el 12 d'abril del 1845 es posa a subhasta el convent de Sant Benet de Bages i l'heretat de la Vall dels Horts anomenada Plana Gran i Vinya S. Espina.

El millor postor fou Antonio Blahá, un negociant barceloní que rematà la subhasta per 283.000 rals de bilió. El 8 de juliol del 1845 es fa la venda judicial de les esmentades finques. Antonio Blahá pagà la cinquena part del valor total en el moment de l'escriptura i la resta,

abonada amb títols de Deute Públic, la pagà en vuit anualitats a raó del 10% del total cada any.

Des del 1845 fins a començament de la dècada dels seixanta, Antonio Blahá es va desfent de les terres adquirides fraccionant-les en més de vint parcel·les i venent-les a diversos propietaris. Durant aquesta segona meitat de segle XIX, Antonio Blahá va contraire diverses hipoteques i embargaments que recauen sobre les seves propietats.

La resta de la història ja és més coneguda: el 1907, a causa de la situació econòmica de Blahá, l'exconvent de Sant Benet passà a mans d'Elisa Carbó, mare del pintor Ramon Casas, qui ja tenia interessos econòmics a la fàbrica adjunta al monestir. El 1910 tota la propietat és heretada per Ramon Casas després de la mort de la seva mare. Finalment, l'any 2000 Caixa Manresa va comprar el monestir a la família del pintor.

Aquests papers trobats ara a Salamanca han permès, doncs, refer una part de la història dels avatars que seguiren les propietats de Sant Benet de Bages, entre la seva desamortització i la posterior adquisició per part de la família Casas.

LES DESAMORTIZACIONES
La mort del rei absolutista Ferran VII (1833) va donar pas a un nou període en què va iniciar-se d'una manera irreversible el procés de revolució liberal i burgesa. Aquesta revolució va consistir a liquidar el règim senyorial, la societat estamental i, en definitiva, l'Antic Règim.

En aquest context, el polític liberal progressista Juan Álvarez Mendizábal va engegar des del govern un ambicios program de reformes que incloïa la desamortització dels béns eclesiàstics. La desamortització era l'expropiació per part de l'Estat de les propietats de l'Església, i la seva posterior subhasta en tant que béns nacionals. El preu de la subhasta podia pagar-se en efectiu o bé amb títols de Deute Públic.

1

A.0.979.527*

nando Bergillos y Dieguez, Registrador de la Propiedad de Manresa. Audiencia de Barcelona. Certifico: Que habiendo acudido don Alfonso Blanque y Gutiérrez, de esta vecindad, alvado como mandatario verbal de don Fernando Gavarrià y Obach, vecino de Barcelona, solicitando certificación en otra pieza de tierra de cabida una suerte, se perteneciera del maestro Juan Benito de Bages, vendida por el Señor Juez en nombre de Blahá, a favor de don Faime Borda y Bapias, con escritura ante d. Mariano de Etbas, Notario de Manresa, el diez y ocho de Julio de mil ochocientos cuarenta y nueve, registrada al folio 132, del volumen 84 antes citado.

Primer. Que la finca vendida por la Nación al don Antonio Blahá y Blahá es la siguiente: Resto del convento de Benitos de Bages y de la heredad de Vall

Resultando de los contratos expresados, que las porciones segregadas tienen en punto una extensión de escrita y que se cuarteras dos cuartares y medio, y sean, diez y seis cuarteras, dos cuartares y medio mas de la extensión comprendida en la venta al principio citada.

Segundo. Que, por diferentes títulos y en distintas porciones de la totalidad de la finca comprada por Blahá a la Nación, se han impuesto los gravámenes que a continuación se expresan:

C. Una hipoteca impuesta, sobre la totalidad de la finca, por don Antonio Blahá y Doña Josefa Rico a favor de don Ramon de Mates y de Ortega, en garantía de un préstamo que este les hizo de la cantidad de sesenta y cuatro mil reales vellón, por término de un año; la que escritura otorgada en Barcelona, el doce de Enero de mil ochocientos diecisiete y cinco, ante el Notario de la misma don Joaquim Fontrobina, registrada al folio 41 del volumen 83.

miendo expedida en el Pergamino de principios instantes de esta ciudad, Escribanía de Barcelona le dadas, el nueve de Septiembre de mil ochocientos diecisiete y nueve, registrada al folio 11 vuelto del volumen 84.

De lo expuesto resulta, que los gravámenes impuestos a la totalidad de la finca son dados por la Nación al don Antonio Blahá, afectan a las tres fincas segregadas en la anterior solicitud; sin que pueda alquemir precisar que afectan a las mismas, los que han sido impuestos sobre las porciones determinadas y se que antes se ha hecho mérito.

No existiendo inscritos ni mencionados, a contar desde la creación del Distrito hasta el día de hoy, mas gravámenes vigentes sobre las fincas de que se trata, que los que quedan relacionados, ni apareciendo en el Pergamino de principios de mil novecientos seis. - Los inscritos siguen identicos trámites que los anteriores quedando verificadas las que se lean. - El Registrador Substituto

PROPER CAPÍTOL: Quan Jordà apel·lava a Cambó.

Veurem uns altres documents completament desconeguts i d'un gran interès: unes cartes que es van encreuar l'any 1923 el comerciant manresà Joan Jordà i Rius i el dirigent de la Lliga Regionalista Francesc Cambó.

1 LA RESPUESTA DEL REGISTRADOR SOBRE LES HIPOTEQUES DE SANT BENET (ANY 1906). Aquests documents són diversos fragments que formen part d'una extensa certificació de més de vint fulls que fa Fernando Bergillos, registrador de la propietat de Manresa el 8 de novembre del 1906, amb relació a les hipoteques i gravàmens que afecten la propietat de Sant Benet de Bages. L'informe constata que es fa difícil precisar les càrregues de la propietat perquè Blahá accredita més terres de les adquirides l'any 1845. És per això que va detallant les segregacions (més de vint) de l'heretat que el negociant barceloní comença a fer des del 1853, moment en què acaba de pagar la propietat, fins al 1861. A continuació de la descripció de les vendes que Blahá ha anat fent, el registrador apunta els diversos embargaments que té, vint en total, sobre la totalitat de les finques a favor de diversos particulars.